

УДК 811.111'373:016

Халус Ольга*(м. Острог, Україна)**Національний університет «Острозька академія»***ТЕМАТИЧНЕ ЧЛЕНУВАННЯ ЛЕКСИКИ ЄС**

Тези присвячені систематизації групи лексики на позначення Євросоюзу, яка відносно недавно зайняла своє місце в лінгвістиці та є важливою для сучасного мовознавства. Тематичне членування здійснене на основі семантико-логічного критерію, у ході якого виокремлено лексико-семантичні поля та тематичні групи ЛО на позначення Європейського Союзу.

Ключові слова: *тематична характеристика, Євросоюз, мовознавство, лексико-семантичне поле, порівняльний аспект, тематична група.*

Тезисы посвящены систематизации группы лексики для обозначения Евросоюза, которая относительно недавно заняла свое место в лингвистике и является важной для современного языкознания. Тематическое членение осуществлено на основе семантико-логического критерия, в ходе которого выделены лексико-семантические поля и тематические группы лексических единиц на обозначение Европейского Союза.

Ключевые слова: *Ключевые слова: тематическая характеристика, Евросоюз, языкознание, лексико-семантическое поле, сравнительный аспект, тематическая группа.*

The abstract depicts the systematization of the vocabulary of the European Union, which recently has taken its place in linguistics and that's why is important for modern linguistics. The thematic division is based on the semantic and logical criterion. As a result, we managed to single out lexical-semantic fields and thematic groups of lexical units to describe the European Union.

Key words: *thematic description, the EU, linguistics, lexical-semantic field, the comparative aspect, thematic group.*

В умовах розбудови Європейського Союзу паралельно відбувається складна розбудова європейського спільного мовного простору. Зокрема, у ході вирішення проблеми багатомовності було досягнуто згоди запровадити певний менеджмент багатомовності (multilingualism management) та створити відповідний мовний режим ЄС (EU language regime). Мовний режим торкається питань юридичного, політичного, культурного, функціонального та бюджетного характеру [1, с. 143]. Українська спільнота не повинна стояти поза цим режимом, тому необхідність систематизації національної термінології лексики ЄС є пріоритетним завданням сучасного мовознавства. Активна мовна політика Європейського Союзу свідчить про надзвичайну важливість вивчення мов в інтеграційних процесах. Очевидним є те, що підтримка діалогу з Європейський Союзом є істотним засобом координування співпраці, зокрема у вигляді зустрічей, переговорів на міждержавному рівні, які служать вагомим чинником для поліпшення перспектив набуття членства в ЄС. Таким чином, зважаючи на той факт, що Україна є потенційним майбутнім членом Спільноти, вивчення мовного розмаїття Євро-простору слід розвивати та поглиблювати.

Очевидно, що ЛО на позначення Євросоюзу є новою мовною сутністю, яка породжує явище мовної інтеграції на лексико-семантичному рівні та вплив цієї лексики на українську мову. Багате теоретичне підґрунтя тематичного членування заклали такі видатні мовознавці як: А. Білецький, Л. Булаховський, Л. Паламарчук, Г. Удовиченко, В. Виноградова, Н. Шанський. Опис лексики за денотативним фактором та групування ЛО у тематичні групи стали предметом дослідження сучасних науковців (І. Тепляков, О. Кузнєцова, Г. Крайчинська [2], О. Ахманова). Оскільки тенденція західного вектору є відносно новою, хоча Європейський Союз існує вже майже півстоліття, дослідження цієї теми носять поверхневий характер. До числа дослідників євромови можна віднести І. Я. Мислива-Бунько, Д. С. Коробейнікову, Д. С. Касяненко, С. Н. Трач, Г. В. Крайчинську [2], які розглядають мову Європейського Союзу, як нове та обов'язкове для дослідження явище у лінгвістиці.

Вивчення лексики ЄС ми почали з систематизації мовних одиниць у ЛСП та тематичні групи. Досліджені у нашій роботі тематичні групи слів є групами лексичних одиниць, підставою для виокремлення яких вважається сукупність явищ або предметів зовнішнього світу, які об'єднані певною ознакою і виражені різними ЛО.

Зокрема, сфери вжитку визначають тематичне різноманіття лексики Євросоюзу. Основним джерелом вибірки є Англійсько-французько-німецько-український словник термінології Європейського Союзу [1] електронного глосарію ЄС [4]. Так, серед головних виділимо наступні тематичні угруповання: лексика юридичної сфери вжитку; лексика євро-економіки; лексика воєнно-політичного напрямку; лексика на позначення понять навколишнього середовища; лексика наукової сфери та обміну інформації на просторах ЄС; лексика, на позначення основних «стовпів» Спільноти.

Європейське право виступає як особлива самостійна правова система, що існує поряд з національними правовими системами і системою міжнародно-правовою. ЛСП «EU law» є багатим на предметно-семантичні або тематичні групи, тому воно має велике лексичне навантаження. Для наочності наведемо приклади найбільш уживаних структур юридичної сфери з подібною будовою: *accompanying measures, assent procedure, binding decision, clarity of the treaties, codecision procedure, consent procedure, horizontal provisions, qualified majority, recasting of legislation, right of initiative, simple majority*.

Сфера економіки також надзвичайно важлива, тому необхідно правильно інтерпретувати її термінологію. Найбільшими тематичними групами цього поля є: група на позначення явищ економічної кризи; група на позначення явищ внутрішньої економіки; група лексики, що пов'язана з існуванням міжнародного ринку торгівлі. Наприклад, *anti-inflationary move, budget, charges, budget, charges, domestic inflation, common customs tariff, common market*.

Наступне лексико-семантичне поле є сукупністю номінацій на позначення політики ЄС у сфері охорони довкілля. У ре-

зультаті застосування семантико-логічного критерію для нашої вибірки з семою «environment», ядро поля утворюють наступні номінації: animal welfare, aquatic environment, deforestation, ecosystem, environment policy, fauna, flora, precautionary principle, public health, rural development, sustainable development, urban environment, waste, water supply and sanitation.

ЛСП лексики військово-політичного напрямку зазначені ключові поняття цього напрямку політики, які є маркерами для формування тематичних груп, зокрема «безпека та боротьба», «типи напрямів політики», «групи країн-учасниць та можливих учасниць», «міграція», «політична ідентичність на міжнародній арені». Термінологія вказує на головні процеси, які можна спостерігати в ході воєнної політики (defence policy, common foreign and security policy, defence policy, European security strategy, illicit drugs trafficking, asylum policy, immigration checks).

Лексико-семантичне поле одиниць наукової сфери та обміну інформації на просторах ЄС утворюють номінації на позначення науково-дослідницької діяльності та інформаційних процесів. Основними логічними індикаторами цього поля є лексеми «research», «knowledge», «technology». Поняття до складу яких входять зазначені маркери становлять ядро цього ЛСП (European research area, national research authorities, production of knowledge, biotechnology, information society technologies, nanotechnologies).

Останнє ЛСП, яке ми аналізуємо в нашій роботі, це область лексичних одиниць, які стосуються засад Спільноти – «Pillars of the European Union». Сюди ми відносимо наступні найуживаніші номінації: common market, community integration method, single market, foreign aid, international security, bribery, drug trafficking.

Отже, опрацьований лексичний матеріал, зокрема варіативність ЛСП та тематичних груп, свідчить про існування євро-вектору у всіх сферах і явищах суспільно-політичного життя країн-учасниць та потенційних членів ЄС. Термінологія Єврозони є специфічним явищем, а тому її одиниці повинні бути розтлумаченими та добре вивченими, адже використання таких лексем-термінів все далі й далі стає помітним у повсякденному житті громадян України.

Література:

1. Англійсько-французько-німецько-український словник термінології Європейського Союзу. – Київ: “К. І. С.”, 2007. – 226 с.
2. Крайчинська Г. В. Тематичне членування англійських та польських лексичних одиниць на позначення Євросоюзу: порівняльний аспект. – Крем’янець : Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Т. Шевченка // Крем’янецькі компаративні студії. (Індекс Sorernicus). – Випуск 6. – 2016. – С. 55–63.
3. Пелагеша Н. Україна у смислових війнах постмодерну: трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації / Н. Пелагеша. – Київ : НІСД, 2008. – 288 с.
4. We welcome Europe. European-funding glossary [Електронний ресурс] / We welcome Europe – Режим доступу до ресурсу: <http://www.welcomeurope.com/european-funding-glossary.html>.